Muzicieni români în texte şi documente (XXII) Fondul Aurelia Cionca

Viorel Cosma

Prefaţă

Numele pianistului Radu Mihail (n. 15 decembrie 1911 – m. 7 martie 1950) se rosteşte astăzi foarte rar, deşi a fost – după cronicile muzicale din Franţa (Maurice Ibert, Stan Golestan) şi România (M. Jora, Em. Ciomac, C. C. Nottara, Virgil Gheorghiu, Matei Socor, J. V. Pandelescu, Romeo Alexandrescu, Miron Radu Paraschivescu, Dragoş Vicol) – unul din cei mai de seamă pianişti români din prima jumătate a sec. XX. Cauza „tăcerii" presei în jurul acestui „rival" al lui Dinu Lipatti s-a datorat faptului că Radu Mihail a fost omorât într-un acces de gelozie (prin otrăvire) de către soţia sa, după care s-a sinucis, în aceeaşi zi cu pianistul virtuoz, fiind incineraţi împreună la Crematoriul *Cenuşa* din Bucureşti. Compozitorul şi pianistul Dan Mizrahi, prezent la incinerare, mi-a comunicat că ambele coşciuge au stat alături, Radu fiind descoperit, iar Ataliţa acoperită (era evreică). Sora pianistului Radu Mihail, nimeni alta decât soţia regizorului de operă Jean Rânzescu (Lidia Mihail), pretindea că decesul ambilor muzicieni „s-a produs prin asfixierea premeditată cu gazele emanate de un godin, manevrat de către organele de securitate. Nici un necrolog nu a apărut în presa comunistă, moartea lui Radu Mihail rămânând în istoria muzicii noastre învăluită într-un anonimat cel puţin suspect şi peste timp – nedrept.

Corespondenţa de faţă – păstrată în colecţia Nina Cionca şi provenită din preţioasa arhivă a profesoarei sale, Aurelia

Cionca – aruncă o rază de lumină binefăcătoare asupra *omului* de excepţie care va trebui să rămână acest pianist singular, adorat şi preţuit de George Enescu. În perioada studiilor de perfecţionare la *École Normale de Musique* din Paris, Radu Mihail a susţinut o serie de recitaluri în care a promovat şi muzica românească (George Enescu, Filip Lazăr, Mihail Andricu, Stan Golestan ş.a.), legătura cu maestrul operei *Oedipe* închegându-se în perioada anilor 1930 – 1933 în Franţa. „În ultimul timp am citit *Sonata* lui Enescu pentru pian. M-am hotărât să o lucrez „*à fond*" şi sper să o posed în curând. Îmi face impresia – mărturisea în epistola din 1933 către Aurelia Cionca – de a fi opera de căpetenie a literaturii româneşti de piano. Aş fi foarte interesat să cunosc şi părerea Dvoastră. Ideea finalului fără strălucire, plin de brumă şi vag, succedând scherzo-ului trepidant mi-aduce oareşicum aminte de *Fantezia* lui Schumann. Această apropiere măreşte dragostea mea pentru Sonata lui Enescu, căci tot ce-mi aminteşte *Fantezia* de Schumann îmi aminteşte copilăria mea..." Era doar începutul abordării creaţiei enesciene, fiindcă Radu Mihail a cântat frecvent în recitalurile sale *Suita pentru pian* Op. 10 şi la 8 noiembrie 1936, în sala Ateneului Român, *Sonata nr. 3 pentru pian şi vioară „în caracter popular românesc"* (cu însuşi autorul la vioară). A interpretat muzică de cameră cu George Enescu şi Iuliu Boniş (16 ianuarie 1943) şi muzică simfonică cu Enescu la pupitru (7 aprilie 1946). Chiar dacă Radu Mihail a studiat – paralel – cu Florica Musicescu şi Constanţa Erbiceanu, totuşi „confidentul" pianistului pentru întreaga viaţă a rămas profesoara Aurelia Cionca. „Îmi sună şi acum în ureche – recunoştea Wanda Vermont-Mihail, mama pianistului, într-o scrisoare redată – cuvintele d-voastră atât de frumos rostite: „Radule, eu sunt mama ta muzicală!" Întreaga corespondenţă se întemeiază pe detalii intime de lucru, pe amănunte comparative cu marele Alfred Cortot (dascălul francez de la *École Normale*), pe cereri de ajutor material de la familia Cionca, pe intervenţii la regina Elisabeta a României de a-i acorda o bursă de studii la Paris (salvatoare de încorporarea în armată, spre satisfacerea serviciului militar în ţară), într-un cuvânt pe mărturisiri ce denotă o legătură spirituală între

discipol şi dascăl ce depăşeşte simplele aspecte pedagogice. Când era strivit de lecţiile particulare şi de cele 5-6 ore pe zi de studii, nemai având o clipă liberă pentru corespondenţă, Radu Mihail se simţea vinovat faţă de maestra sa, acuzându-se prin cuvinte pline de recunoştinţă şi remuşcare: „Icoana dumneavoastră îmi apare în suflet şi vă rog prin ea, ca tăcerea mea de până acum, să fie înţeleasă, după cum a fost simţită şi nu, după cum a fost arătată."

Omul şi artistul Radu Mihail ni se dezvăluie în aceste scrisori inedite într-o dimensiune necunoscută, oferindu-ne premisele unei viitoare cercetări muzicologice, capabile să impună la locul meritat un muzician român, dispărut din peisajul vieţii în plină glorie, la vârsta de numai 39 de ani.

Autor: Radu Mihail
Destinatar: Aurelia Cionca-Pipoş
Locul şi data: Bucureşti,
Str. Berzei No. 81
1 / I / 1923

Limba română
Carte poştală
manuscris autograf

Colecţia Nina Cionca

1 / I / 1923

Stimată şi iubită d-nă Cionca,

Micul şi neînţelegătorul d-voastră elev care în tot timpul vacanţei s'a gândit la buna lui maestră, vă doreşte un an frumos şi multă sănătate d-voastră şi familiei d-voastră.

Cu tot dragul,
Radu Mihail

* * *

Autor: Vanda Mihail — Limba română
Destinatar: Aurelia Cionca-Pipoş — Scrisoare
Locul şi data: Bucureşti, 1927 ? — manuscris autograf

Colecţia Nina Cionca

[Bucureşti, 1927 ?]

Iubită doamnă Cionca,

Vă scriu rîndurile acestea sub imboldul celei mai mari amărăciuni. Sunt trei zile de cînd am trimis la „*Dimineaţa*" darea de seamă despre al doilea concert al dvoastră.

De obicei colaborarea mea la acest ziar a fost întotdeauna bine primită. De astă dată însă, nu ştiu în urma căror intervenţii, s-a înlăturat ceea ce-am scris eu şi a apărut în schimb ceea ce-aţi citit şi dvoastră. E evident, că cel cu darea de seamă n'a asistat la concert. El n'a făcut decît să se inspire din articolul meu, furîndu-mi diferite aprecieri. Vă trimit copia manuscrisului meu spre a vă convinge de adevăr. Nici o dată n-am să pricep atmosfera de invidie de care sunteţi înconjurată. Constat cu o dureroasă strîngere de inimă, cît de greu e să fii artist mare şi cu demnitate în ţara asta.

La noi sunt trei căile cari duc la celebritate. Să-ţi plăteşti criticii, să colinzi cu dînşii prin toate localurile Bucureştiului etc. sau să părăseşti ţara cum a făcut maestrul Enescu, spre a nu deveni „profesor de conservator şi modest violonist romîn".

Cu siguranţă, că veţi birui ingratitudinea şi reaua voinţă a unora din criticii dvoastră atît de severi în ignoranţa lor. Ei vor scrie fără a fi luaţi în seamă, iar dvoastră veţi rămîne mereu ceea ce sunteţi. Marele dramaturg norvegian Henrik Ibsen a fost întrebat de un prieten: pentru ce scrie subt o formă atît de greu de înţeles? La care a răspuns, că nu scrie decît pentru oameni inteligenţi. Dna Aurelia Cionca-Pipoş nu cîntă decît pentru înţelegătorii de muzică adevărată. Ori aceştia, ştia şi ea, că nu-s mulţi la număr. Vă închipuiţi cu ce grijă mă uit la bietul Radu, care vă urmează, inconştient de ceea ce-l aşteaptă. Nici eu n'am fost prea fericită în viaţa mea. Dar am înţeles că suferinţa unui om care înţelege menirea lui în viaţă îi dă o fericire

sufletească sigură şi liniştită, pe care n'o poate gusta majoritatea acelora, care ştiu să se adapteze.

Un singur turneu în străinătate şi va fi de ajuns ca să deveniţi „Marea (– scriu cu M mare –) noastră romîncă Aurelia Cionca-Pipoş.

Mă tem că am dat prea mari proporţii unui lucru de nimic. Se vede că criticul oficial al gazetei s'a simţit vexat de intervenţia mea şi de aci neplăcutul incident. A preferat să fure de la mine decît să tacă. Din parte-mi nu-mi doresc o fericire mai mare decît să-l văd pe Radu demn de a se numi elevul şi opera dvoastră.

Îmi sună şi acum în ureche cuvintele dvoastră atît de frumos rostite: „Radule, eu sunt mama ta muzicală." Să dea Dumnezeu să nu vă pară nici o dată rău de a le fi rostit!

Primiţi toată dragostea şi devotamentul meu şi al lui Radu, care vă adoră.

Wanda Mihail

[Wanda Vermont-Mihail, mama lui Radu – n.n.]

* * *

Autor: Alexandru F. Mihail
Destinatar: Aurelia Cionca-Pipoş
Locul şi data: Bucureşti III, str. Toamnei 23, 25 decembrie 1928

Limba română
Scrisoare, manuscris autograf

Colecţia Nina Cionca

25 Dec. 1928

Prea onorată Maestră
şi iubite domnule Pipoş

Soţia mea şi cu mine vă dorim un an bun, sănătate şi noroc, – şi, în special pentru doamna Pipoş – cît mai multe satisfacţii în domeniul artei, fiindu-i recunoscători pentru frumoasele clipe de înnălţare sufletească, ce ni le-a procurat.

Alex. F. Mihail
Str. Toamnei 23 Bucureşti III

* * *

Autor: Radu Mihail
Destinatar: Aurelia Cionca-Pipoş
Locul şi data: Bucureşti 1929 ?

Limba română
Scrisoare,
manuscris autograf

Colecţia Nina Cionca

[Bucureşti, 1929 ?]

Iubită doamnă Cionca,

Maestrul Castaldi vă roagă prin mine să-l ertaţi că n'a putut termina ediţia definitivă a „preludio"-ului său, căci a fost foarte ocupat. Vă trimite totuşi pe lângă vechea reducere a lui Andricu şi începutul ediţiei definitive unde a făcut multe uşurări, chiar mai multe decât i-aţi cerut. Acest manuscris vă roagă să i-l înapoiaţi prin mine urmând ca tipărirea lui să se facă mai târziu, după ediţia definitivă complectată. El ţine foarte mult ca totul să fie explicat în italieneşte şi nu franţuzeşte cum se hotărâse înainte. Deasemenea ţine să vi-l dedice, urmând ca deocamdată dumneavoastră să-l modificaţi după cum veţi crede de cuviinţă.

Deşi acesta ar fi fost un bun prilej ca să vă mai văd, înainte de plecare, totuşi am preferat să vă scriu pentru-că îmi închipuesc ce ocupată trebue să fiţi cu ultimele pregătiri de plecare, menite, însă, să vă răsplătească cu prisosinţă de oboselile ce v'au pricinuit, atunci când în străinătate veţi căpăta gloria, pe care o meritaţi.

Vă sărută cu drag, urându-vă bună călătorie

Radu

* * *

Autor: Vanda Mihail — Limba română
Destinatar: Aurelia Cionca-Pipoş — Scrisoare
Locul şi data: Bucureşti, 1929? — manuscris autograf

Colecţia Nina Cionca

[Bucureşti, 1929 ?]

Mult iubită doamnă Cionca,

Vă trimit fotografiile lui Radu şi vă rugăm să ne daţi şi nouă fotografia dvoastre.

Cît veţi lipsi, vom vorbi mereu de doamna Cionca atît de dragă nouă, şi va fi o nespusă plăcere pentru noi să-i privim chipul ei blînd, şi atît de deosebit de al altora. Doresc din toată inima s'aveţi o călătorie plină de isbîndă artistică şi amintiri neuitate.

Cele mai călduroase salutări dlui Pipoş. Toţi ai mei vă urează o călătorie strălucită.

A voastră devotată,
Vanda Mihail

* * *

Autor: Radu Mihail — Limba română
Destinatar: Aurelia Cionca-Pipoş — Scrisoare,
Locul şi data: [Paris], 9 mai 1929 — manuscris autograf

Colecţia Nina Cionca

Iubită doamnă,

Respectul ce vi-l port, m-a îndemnat să vă lipsesc, din parte-mi, de imprudenţe mai grave decât o tăcere, chiar prelungită ce, sper să-mi fie indulgent ertată, fără să apelez la vane scuze, de prietena, ce, desigur, vom găsi oricând în dumneavoastră.

Voi reveni la Bucureşti, pela sfârşitul lui Iulie, după examenul, precedat de două inspecţii eliminatorii pentru Diploma de execuţie, imediat, premergătoare Licenţei de

concert. La sfârşitul lui Aprilie am trecut prima inspecţie în faţa lui Cortot. Rezultatul a fost tot atât bun, cât rău: Cortot a fost foarte nemulţumit de tehnica mea insuficientă cât şi de gesturile mele, una şi alta, atât de deplasate alături de o muzicalitate, incomparabil, mai înaintată.

Pentru ca să mă pot prezenta în Iulie la examen, trebue să obţin în sumă (la amândouă inspecţiile) nota 25, la prima inspecţie putând să am până la n.20, la [a] doua până la 30. La prima inspecţie am avut 12, inferior în toată şcoala, numai a patru elevi, ceeace, nu e, totuşi, mai puţin ruşinos, amintindu-mi cât de departe sunt de nota maximă.

Bineînţeles, voiu lucra şi voiu avea, încă, mult de făcut până la sfârşitul anului. Sunt, însă, obligat să mărturisesc că, până acum, am pierdut mult timp din nenumărate motive ce nu pot să mă opresc să cred – chiar riscând să-mi jignesc orgoliul – că, toate, au o altă origine decât lipsa mea de experienţă, cu care trebuia, totuşi să termin o dată, la o parte o prudentă cruţare. Am început să lucrez mai ordonat în ultimul timp şi, încă mai mult, voi face la anul.

Rugându-vă să amintiţi foştilor mei camarazi de acel prieten – nemaiubit, poate – ce nu se gândeşte la ei atât de puţin cât aparenţele ar voi să-i facă să creadă,

Vă sărută cu drag
al dumneavoastră

9 Mai 1929 Radu

* * *

Autor: Radu Mihail
Destinatar: Aurelia Cionca-Pipoş
Locul şi data: [Paris, 1929]

Limba română
Scrisoare,
manuscris autograf

Colecţia Nina Cionca

Iubită doamnă,

Am aşteptat atât de mult, înainte de a vă scrie, pentru-ca toată năvala de senzaţii noi ce am avut dela plecarea înspre

Bucureşti până în timpuri ce încă n'au venit, m'a silit ca până acum să-mi reţin dorinţa de a vă comunica emoţiile mele, pentru că ar fi fost şi incomplect şi incorect expuse. Într'adevăr, clipele de obiectivitate ce par a se lăsa, acum, câte puţin zărite în viaţa mea, mă îndeamnă să mă cred ceva mai în drept de a vă scrie. Au trecut pentru mine, timpuri multe dela sosire aci, şi toate lucrurile trecute, trecute trebue să rămâe şi pentru această scrisoare într'atât de mult impresiile momentului îmi sunt acum, atât de covârşitoare. Dealtfel, precum o şi aşteptam, cum am sosit aci, rând pe rând, am trecut un mic examen la clasa lui Levy, după care, primit la această clasă (bilunară) şi la clasa dnei Bascouret (săptămânală), am avut câteva lecţii ce au marcat una după alta feţele talentului meu, mult apreciat deşi mimica şi, ceea ce s'a observat mai târziu, lipsa independenţei degetelor făceau piedici destul de grele, pentru o ascensiune complectă deasupra treptelor erarhiei în muzică. Aceste lecţii m'au învăluit într'o adevărată vrajă: alături de pseudo-muzicanţi însă cu tehnică extraordinară, tip care se găseşte din belşug în Şcoala Normală, puteţi să o simţiţi ce mult mi s'a cerut să fac pentru o acoperire cât mai iute a golurilor din starea mea de azi. Şi am lucrat mai mult şi mai conştiincios decât aşi fi crezut-o eu însumi altădată. Începând de anul acesta, Cortot a lansat o lucrare (*Principes rationneles de la technique du Piano*) care este acum biblia tuturor şcoalelor de piano din Paris şi această lucrare constitue baza de studiu a lucrului meu, acum. Apoi am Invenţiunile de Bach şi studiile elementare (op. 299) de Czerny ce, ruşine, stau alături de *Scherzo în cis moll* de Chopin şi *Tombeau de Couperin* de Ravel. Lucrările mele uşoare îmi vor face, însă, mult bine, pentru-că, printr'o ciudăţenie eu am ultima parte a lanţului de greutăţi tehnice ce constitue problemele pianiştilor moderni; ceeace îmi trebue, sunt primele verigi, şi pe acestea mi le vor dărui Invenţiunile de Bach şi Czerny. Am auzit în ultimul timp, pe Wanda Landowska în concerte de Ph. Em. Bach şi Mozart, două concerte de Strawinschi (ca dirijor şi compozitor) şi trio Cortot–Thibaud–Cazals (sic!). E tot ce am putut auzi până acum! Şi nicidecum nu vreau să mă plâng de asta, ci din contră, îmi face impresia că dacă aşi auzi prea des concerte de acestea m'ar covârşi, prea peste măsură de

perfecţiunea lor, pentru-că, nu vreau să cred că unul din toate concertele ce am auzit până acum la Bucureşti ar fi putut să-mi dea senzaţiile acestora, – şi-apoi Louvrul! Toate, toate încă atât [de] minunate pentru mine, că nu pot încă să cred că şi la Paris se poate trăi cu aceeaş linişte şi indiferenţă sufletească ce, la Bucureşti, îmi învăluie, totuşi, sufletul, atât de des.

Icoana dumneavoastră îmi apare în suflet şi vă rog prin ea, ca tăcerea mea de până acum să fie înţeleasă după cum a fost simţită şi nu după cum a fost arătată.

Vă sărută pe dumneavoastră şi pe toţi ai dumneavoastră cu tot dragul

Radu

* * *

Autor: Radu Mihail
Destinatar: Aurelia Cionca-Pipoş
Locul şi data: Paris, 27 decembrie 1930

Limba română
Scrisoare, manuscris autograf

Colecţia Nina Cionca

27 Dec. 1930

Iubită doamnă,

Sper că aţi petrecut sărbătorile cât mai vesel şi în cât mai bună dispoziţie aşa că-mi rămâne să vă urez un an bun, cu spor şi voe bună, aşa cum vă doresc, din toată inima.

Eu am petrecut sărbătorile cu prieteni gândindu-mă cu drag la părinţii şi fraţii mei, la prieteni şi la dumneavoastră. Imediat mă voi apuca din nou de muncă ca să prepar ultima sonată de Beethoven pe care trebue s'o termin pentru cursul lui Cortot dela 9 Ianuarie 1931.

Sunt foarte fericit că sunt pentru un nou an de muncă la Paris între profesorii pe care-i iubesc, îi stimez şi îi admir. Sunt mereu doritor de a învăţa lucruri noi şi continui de-a întreprinde cu curaj studii aprofundate asupra resourcelor pianului şi ale muzicei. Sper că anul ăsta voi obţine Licenţa de Concert cu toate greutăţile pe care mi le provoacă refuzul Comisiunei Valutare de a-mi prelungi şi pentru anul acesta bursa, deşi cred că aşi fi meritat-o pentru munca mea.

În felul acesta, amestec multe lecţii, ce sunt, din această cauză, obligat să dau, cu orele mele de piano (5-6 pe zi) şi de studii muzicale în afară de piano, şi sper că la întoarcerea mea la Bucureşti, veţi fi mulţumită de munca mea din acest nou an de studii la Paris.

Cred că sunteţi mulţumită de elevii dumneavoastră dela Conservatorul din Bucureşti şi mă întreb dacă tânărul Munteanu sau Negreanu realizează speranţele ce-aţi pus în el.

Îmi închipui că sunteţi în ajun de plecare pentru tourneul dumneavoastră anual şi mă întreb dacă anul acesta, voi avea marea satisfacţie şi plăcere de a invita toţi prietenii şi camarazii mei la concertul dumneavoastră în trecere prin Paris.

Altfel, merg destul de rar pe la concerte pentru-că n'am niciodată timp şi, dealtfel, anul acesta mă scol foarte de dimineaţă aşa că trebue să mă culc, pe cât posibil, foarte devreme.

Caut, în schimb, să ascult cu cât mai multă atenţie sfaturile ce mi se dau, ca să aleg cât mai multe bune pe care să le întipăresc bine într-un colţ al memoriei căci anul viitor cred că voi merge în Germania – dacă mereu supărătoarele chestiuni băneşti mi-o vor permite – şi acolo, voi primi, îmi închipui, sfaturi cu totul de altă natură dar desigur de o tot aşa mare valoare.

Vă îmbrăţişez cu multă dragoste… dacă mi-o mai permiteţi încă şi vă urez un bun la mulţi ani dumneavoastră şi alor dumneavoastră.

Radu

* * *

Autor: Radu Mihail
Destinatar: Aurelia Cionca-Pipoş
Locul şi data: St. Jean des Monts, Wendée, France, 12 August 1931

Limba română
Carte poştală,
manuscris autograf

Colecţia Nina Cionca

St. Jean des Monts
12 August 1931

Iubită doamnă,

De o lună sunt Licenţiat de Concert al Şcoalei Normale. […?] crezând că mă voi întoarce la Bucureşti; mi-am rezervat plăcerea de a vă da această veste în persoană. Acum că în mod definitiv ştiu că nu voi părăsi Franţa în vara asta, nu-mi mai rămâne decât să v'o comunic prin scris.

Bineînţeles anul viitor voi continua studiile mele...

Nu mă îndoesc că anul acesta aţi cules încă triumfuri ca în toţi anii, şi cu multe urări pentru viitor [...?]

Radu Mihail
chez m^{ele} Rence Aslan
La Iarée Jésus à St. Jean-des-Monts
Wendée – France

* * *

Autor: Radu Mihail
Destinatar: Aurelia Cionca-Pipoş
Locul şi data: Paris, 25 octombrie 1932

Limba română
Scrisoare,
manuscris autograf

Colecţia Nina Cionca

Paris, 25 Oct. 1932

Iubită Doamnă,

Am sosit cu bine la Paris şi am început anul meu cel nou de muncă cu multă atenţie ca să progresez cât mai mult. Studiez viguros în fiecare zi, cam 5 ore cel puţin şi doresc din toată inima ca împrejurările să nu mă oblige să renunţ la această disciplină.

Sunt dealtfel, multe şanse ca să-mi pot organiza munca de anul acesta cu mult mai bine ca în anii trecuţi, deoarece anul acesta locuiesc la o familie Aslan care se străduiesc fără încetare ca să-mi pot utiliza timpul în mod cât mai prielnic pentru studiile mele.

Un singur neajuns, îmi trebue plăcerea de a mă vedea muncitor aşa cum demult îmi doream, şi acest neajuns este că m^r Mangeot, directorul Şcoalei Normale de Muzică mi-a refuzat cererea de înscriere pentru anul acesta pe motiv că datorez Şcoalei 3000 fr[anci]. fr[ancezi] pentru cursurile ce le-am urmat până acum şi că primindu-mi înscrierea, datoria se va mări şi mai mult. Directorul mi-a spus că mă acceptă numai dacă înainte de înscriere îi voi plăti a treia parte adică 1000 fr (6500 lei!).

Cursurile ce voiam să urmez anul acesta sunt cursurile de Armonie şi Compoziţie ale Nadiei Boulanger. Atât din interes pentru cursuri, cât şi pentru-că amânarea serviciului militar nu mi-e posibilă decât dacă şcoala certifică că sunt înscris şi că urmez cursurile ei, trebue numaidecât să găsesc o soluţie. Deasemenea, numai prin Şcoala Normală voi avea elevii necesari ca să mă pot întreţine aci şi numai prin ea îmi voi putea complecta studiile mele.

În necazul acesta, mi-am permis stimată Doamnă să mă gândesc la sfatul dumneavoastră. Mă gândeam că poate M.S. Regina Elisabeta ar voi să mă ajute dându-mi în parte sau în total banii de care am nevoe. Ştiu că un cuvânt de-al dumneavoastră ar da rugămintei mele un sprijin neasămuit şi deaceea îmi permit să vă rog, dacă nu găsiţi cererea mea prea din cale afară, indiscretă, să vorbiţi dumneavoastră, Majestăţei Sale.

Credeţi-mă dezolat, de a vă deranja cu o asemenea rugăminte, dar cred că viitorul meu depinde în întregime de relaţiile mele cu Şcoala Normală, relaţii şi simpatii favorabile sau de ostilitate că în acest moment şi în cazul acesta, activitatea mea e paralizată.

Primiţi scumpă doamnă mulţumirile mele cele mai vii precum şi mărturia dragostei mele recunoscătoare, vă rog

deasemenea, să salutaţi călduros pe Domnul Pipoş şi să mă amintiţi Marioarei pe care doresc foarte mult să o văd!

Cu toată dragostea,
Radu

* * *

Autor: Radu Mihail
Destinatar: Aurelia Cionca-Pipoş
Locul şi data: Paris, 29 Nov. 1932 ?

Limba română
Scrisoare,
manuscris autograf

Colecţia Nina Cionca

Paris, 29 Nov. 1932 [?]

Mult iubită Doamnă Cionca,

Am fost foarte fericit la primirea cărţii dumneavoastră, plină de atâta dragoste şi atâta bunătate. Vă mulţumesc deasemenea, de a fi acceptat de a interveni pentru mine. Ştiu că în felul acesta, şansele de reuşită dacă nu sunt unanime în ori ce caz, sunt aproape reale.

Sunt dezolat că dragostea mea de muzică n'a avut niciodată încă, aici, la Paris, libertatea de a se desfăşura în voe, încătuşat fiind, tot timpul de necazuri imperioase şi prozaice. Numai stăpânit de această dragoste mi-am permis să vă vorbesc de nevoile mele şi vă cer, încă o dată scuze infinite de a fi fost nevoit s'o fac.

Concertele mele în Februarie, îmi par oareşi-cum premature. În timpul vacanţelor, la Bucureşti, am făcut un pas înainte. Mi-am dat seama o dată în plus, Doamnă, că jocul nu e încă demn de o prezenţă conştiincioasă în public. Chiar dacă atmosfera şi elanul sunt bine exteriorizate, lucrurile mai elementare deci mai curând indispensabile, le-am de dorit. Aşa: lipsa de claritate, cauzată de prea multă pedală sau de o pronunţare neglijentă a fiecărei note, necontrolată de aproape de autoritatea urechiei, lipsa de exactitate ritmică, cauzată mai cu seamă de o excesivă întrebuinţare a procedeului Rubato. Înfine, condiţia de calm interior care provine de la faptul că între ideia pe care o am despre o operă muzicală oarecare şi

realizarea ce i-o pot da deocamdată este, încă, o distanţă prea mare, ca s'o pot neglija.

Vă expun aceste defecte, aşa cum le văd personal, în speranţa de a avea, când veţi binevoi, şi părerea dumneavoastră.

Concluzia mea este că, concertele mele vor fi realizabile în cazul cel mai fericit, în Aprilie. Încă, însăşi această dată îmi pare îndoelnic de apropiată. Înfine, înainte de Februarie voi şti cu preciziune dacă în sesiunea aceasta voi fi sau nu capabil să înfrunt responsabilităţile unui mic „tournée" în România.

Am fost foarte fericit, iubită Doamnă, de a vă reauzi în vara asta, la Bucureşti. Uşurinţa, fineţea şi muzicalitatea jocului dumneavoastră impecabil, nu o voi uita multă vreme. Nu voi mai pierde ocazia când voi mai fi la Bucureşti de-a vă ruga să-mi cântaţi cât mai des şi sper că nu o să mă refuzaţi prea des. Cu toată dragostea, al dumneavoastră

Radu

P.S. Salutări cordiale Dlui Pipoş

* * *

Autor: Radu Mihail
Destinatar: Aurelia Cionca-Pipoş
Locul şi data: Paris, XIV
71 Rue de la Tombe-Issoire
6 Ianuarie 1933

Limba română
Carte poştală,
manuscris autograf

Colecţia Nina Cionca

Paris, 6 Ianuarie 1933

Mult iubită Doamnă,

Vă doresc toată fericirea şi prosperitatea dumneavoastră, Domnului Pipoş, Marioarei şi Doamnei Cionca, mama dumneavoastră. Asta odată cu toate urările mele de bine.

Aşa cum vă spuneam, Doamnă, aşi fi încântat să pot concerta anul acesta la Bucureşti şi poate, în Provincie. Cam prin sfârşitul lui Aprilie. Am două programe în cap pe care ţin să le supun justului şi experienţei dumneavoastră.

I) a) Bach-Liszt Phantaisie und Fuge (g moll)
b) Brahms Op. 24 (Händel)
c) Chopin IV Ballade
d) Chopin 3 etudes posthumes
e) Liszt Sonate

II) a) Bach-Busoni Ciaconna
b) Beethoven Op.10 no. 3
c) Schumann Op. 12
d) Enesco Op. 10

Aşi fi foarte mulţumit să primesc sfatul dumneavoastră, cât de curând. Chestiunea datoriei mele la şcoală s'a aranjat, din fericire, în ultimul moment cu o sumă cu care un membru al familiei Rothschild a binevoit să mă ajute. Ajutorul acesta a fost cât se poate de oportun căci fără el, trebuia să mă întorc la Bucureşti spre a face armata. Acum rămâne să caut soluţia greutăţilor pecuniare pe care le reprezintă voiajul dus şi întors, Paris – Bucureşti, precum şi organizarea concertelor din Bucureşti şi provincie.

Cu toată dragostea,
Radu

* * *

Autor: Radu Mihail
Destinatar: Aurelia Cionca-Pipoş
Locul şi data: Paris, 20 Februarie 1933

Limba română
Scrisoare, manuscris autograf

Colecţia Nina Cionca

Paris, 20 Febr. 1933

Iubită Doamnă Cionca,

Vă mulţumesc din toată inima pentru bunătatea cu care vă ocupaţi de greutăţile mele. Într'adevăr, dacă ajutorul de care-mi vorbiţi mi se va acorda, ar sosi tocmai în momentul oportun căci am fost silit deja, a mă îndatora pe la prieteni şi furnizori, lecţiile ce dau ne mai fiind îndestulătoare întreţinerii mele. Dar ce greu se mai găsesc astăzi lecţii particulare la Paris!

Pe de altă parte, în curând (11 aprilie) va trebui să plătesc taxa pe tr. III la şcoală.

De la 1 Januarie încoace, am început studiile de Armonie cu Nadia Boulanger ceeace, împreună cu orele de Piano iau o bună parte din zi şi o bună parte din noapte. Lucrez mult de tot şi sunt cât se poate de fericit de munca mea. Deaceea şi mă tem de timpuri când va trebui să mă smulg de la munca mea, ca să bat la uşile prietenilor şi cunoştiinţelor şi să-mi irosesc timpul în eforturi zadarnice. Vă rog să transmiteţi toate mulţumirile mele domnului Pipoş. Îi voi da datoria şi vă datorez liniştea mea pe două luni pline.

Credeţi-mă, Doamnă, că voi pune acest timp în serviciul artei şi că, în felul acesta mă voi putea arăta mai târziu, de a fi fost demn elev al doamnei Cionca.

Vă sărut, iubită Doamnă, cu toată dragostea şi toată recunoştinţa

Radu

* * *

Autor: Wanda Mihail
Destinatar: 2 Aprilie 1933
Locul şi data: fără dată

Limba română
Scrisoare,
manuscris autograf

Colecţia Nina Cionca

2 Apr. 1933

Iubită şi stimată doamnă Cionca,

Mi-a scris Radu eri, că a primit prin dumneavoastră o sumă de bani, cari l-au ajutat foarte mult. Mă asociez la bucuria lui, cu atât mai mult cu cât trebue să sufăr de a nu-i putea veni în ajutor tocmai acum, când trebue să pregătească ceva serios. Ascenziunea băiatului acesta e foarte grea, din pricina lipsurilor lui materiale; de aceea vă mulţumesc din toată inima pentru atenţia şi gestul dumneavoastră frumos.

Cu cele mai distinse şi călduroase salutări

Wanda Mihail

* * *

Autor: Radu Mihail
Destinatar: Aurelia Cionca-Pipoş
Locul şi data: Paris, 1933

Limba română
Scrisoare,
manuscris autograf

Colecţia Nina Cionca

[Paris, 1933]

Iubită Doamnă,

Am primit cu multă bucurie ajutorul pe care, graţie Dumneavoastră cât şi Dlui Pipoş, l-am obţinut într'un moment aşa de oportun.

Vă mulţumesc din toată inima şi vă rog, deasemenea, să comunicaţi şi domnului Pipoş, toată recunoştinţa mea.

Cu toate greutăţile ce-am avut în ultimul timp, am continuat să lucrez cu dragoste, pianul şi muzica. În ultimul timp am citit Sonata lui Enescu pentru pian. M'am hotărât să o lucrez „à fond" şi sper să o posed în curând. Îmi face impresia de a fi opera de căpetenie a literaturii româneşti de piano. Aşi fi foarte interesat să cunosc părerea dumneavoastră. Ideia finalului fără strălucire, plin de brumă şi de vag, succedând scherzo-ului trepidant mi-aduce oareşicum aminte de Fantezia de Schumann. Această apropiere măreşte dragostea mea pentru Sonata lui Enescu, căci tot ce-mi aminteşte Fantezia de Schumann îmi aminteşte copilăria mea plină de învăţăminte, de sinceritate şi de respect de artă, întreţinute de afecţiunea şi înţelegerea ce-aţi arătat faţă de evoluţia mea.

Încă o dată, toate mulţumirile mele. Graţie ajutorului ce-aţi voit a obţine pentru mine, am putut plăti azi de dimineaţă, ultimul trimestru pentru clasa de Armonie, fără de care, ar fi trebuit să întrerup studiile mele de Armonie.

Cu toată dragostea vă rog să comunicaţi salutările mele cordiale cât şi toate mulţumirile dlui Pipoş, – deasemenea, vă rog să credeţi, iubită Doamnă, în afecţiunea mea profundă ce vă poartă al dumneavoastră

Radu

P.S. Vă trimit laolaltă cu scrisoarea mea, pentru dnul Pipoş, recipisa pentru primirea ajutorului.